



Rejent * rok 13 * nr 4(144)
kwiecień 2003 r.

Kronika zagraniczna

Notariat i rozwój gospodarczy Chin (cz. I)

Konferencja¹ „Notariat a rozwój gospodarczy” (Szanghaj 15-18 stycznia 2003 r.) zorganizowana została z inicjatywy Międzynarodowej Unii Notariatu Łacińskiego po długich przygotowaniach, w których uczestniczyła specjalna grupa przedstawicieli UINL². Służyć ona miała zaprezentowaniu z jednej strony istotnych kwestii organizacji, funkcjonowania i szeroko rozumianej roli notariatu łacińskiego, z drugiej zaś stanu aktualnego notariatu chińskiego oraz jego zdolności do przystąpienia do Unii i spełniania wymogów tej organizacji.

Mimo że formalnie ze strony chińskiej organizatorem konferencji było Stowarzyszenie Notariuszy Chińskich³, w jej przygotowanie wyraźnie

¹ Posługiwać się będę konsekwentnie określeniem konferencja, użytym w dokumentach Międzynarodowej Unii Notariatu Łacińskiego, natomiast w materiałach chińskich używano wyrażen seminarium i sympozjum. Jak się wydaje, określenie konferencja jest związane w Chinach z pewnymi tylko typami zgromadzeń lub też nie ma znaczenia podobnego do tego, jakie występuje w językach europejskich.

² Ostatnią fazę przygotowań ze strony UINL uwieńczyła wizyta inspekcyjna Unii, przebywająca w Chinach (Szanghaj-Nankin-Pekin) od 14 kwietnia do 20 kwietnia 2002 r. W skład tej grupy wchodził not. Miguel Angel Segura Turbano, Vittorio Di Cagno i Michael Merlotti. Efektem jej był obszerny raport „Visite d’inspection de notariat de la Republique de Chine par CCNI du 14 avril an 20 avril 2003” (w zasobach UINL w Rzymie).

³ Nie jest to typ samorządu notarialnego w polskim rozumieniu. Obowiązku członkostwa w Stowarzyszeniu Notariuszy Chińskich nie ma. Aktualnie członkami Stowarzy-

włączyły się władze państwowe szczebla lokalnego (głównie Szanghaju) i szczebla centralnego (Ministerstwo Sprawiedliwości). Jest to zrozumiałe ze względu na w znacznej mierze (jeśli nie w przeważającej części) urzędniczy status notariuszy chińskich.

O randze konferencji i wadze, jaką do jej efektów przywiązywały władze chińskie, świadczy fakt uczestnictwa w niej Ministra Sprawiedliwości ChRL Zhang Fusena, szeregu oficjeli z tego Ministerstwa i najwyższych władz Szanghaju.

Władze Międzynarodowej Unii Notariatu Łacińskiego reprezentował na konferencji szanghajskiej, pod nieobecność prezydenta UINL Francisco S. Ariasa, wiceprezydent Unii na Europę **Nicolas Stassinopoulos**.

Chiński notariat w oczach oficjeli ChRL

Ze strony chińskiej konferencji współprzewodniczył not. **Wang Fujia** – przewodniczący Stowarzyszenia Notariuszy Chińskich⁴. Wystąpienie Wang Fuji miało charakter przemówienia partyjnego, tak co do treści, jak i formy. Najważniejszym jego przesłaniem była deklaracja działań notariatu na rzecz społeczeństwa chińskiego. Wbrew pozorom nie jest to tylko slogan propagandowy. Po pierwsze, zgodnie ze wskazaniem ostatnio odbytego XVI Zjazdu KP ChRL (listopad 2003 r.) tak właśnie najwyższe władze ChRL widzą relacje notariat – państwo – społeczeństwo. Po wtóre, niewątpliwym jest, że władze chińskie pragną, aby notariat ugruntowywał w społeczeństwie tego kraju obraz państwa służącego społeczeństwu.

szenia jest 3 100 notariuszy na ogólną liczbą ponad 12 000. Liczba ta nie jest pewna wobec różnych kwalifikacji pracowników biur notarialnych. Z dostarczonego uczestnikom konferencji tekstu wystąpienia Ministra Sprawiedliwości ChRL wynika, że w państwie tym jest ponad 20 000 notariuszy. Jak się wydaje, bliższą rzeczywistości jest podawana przez Stowarzyszenie Notariuszy Chińskich liczba 12 000. Różnice wynikają, moim zdaniem, z błędu tłumacza, który liczbę wszystkich zatrudnionych w biurach notarialnych ChRL uznał za liczbę notariuszy.

⁴ Jako przedstawiciel organizatorów konferencji wygłosił on krótkie przemówienie programowe, zawierające podziękowanie dla władz państwowych i lokalnych za pomoc w jej przygotowaniu. Nie ma wątpliwości, że znaczna część kosztów jej przygotowania i przeprowadzenia została sfinansowana ze środków rządowych. Świadczyć to może z jednej strony o zamiarze wspierania przez władze ChRL środowiska notarialnego w jego staraniach o uznanie międzynarodowe, a z drugiej o kontroli administracyjnej nad formami stowarzyszeń notarialnych w Chinach.

Z kolei Minister Sprawiedliwości Chin **Zhang Fusen** w swym wystąpieniu przedstawił bogaty w treści wywód na temat „urynkowienia gospodarki chińskiej”, „urynkowienia notariatu” i rządowej wizji notariatu działającego w nowych warunkach, a także oczekiwań władz względem notariuszy chińskich.

Zhang Fusen stwierdził, posługując się danymi statystycznymi, że Chiny przeżywają wielki rozwój gospodarczy, wchodząc zarazem w okres niebezpieczny ze względu na przemieszanie elementów gospodarki planowanej – scentralizowanej i gospodarki rynkowej. Władze ChRL poszukują środków wzmocnienia gospodarki rynkowej, a zarazem zabezpieczenia sprawiedliwości i przestrzegania prawa.

Chińscy przywódcy wiedzą, że gospodarka rynkowa pozbawiona legalizmu może prowadzić do złych efektów zarówno dla przedsiębiorców, jak i – co ważniejsze – społeczeństwa. Chińczycy chcą zbudować państwo socjalizmu i prawa, w którym działa gospodarka rynkowa, nad którą czuwać będzie stale władza państwowa, stymulując podmioty gospodarcze instrumentami ekonomicznymi i władczymi, tym samym zapewniając przestrzeganie prawa oraz sprawiedliwość społeczną.

Już w tej chwili 10 milionów aktów notarialnych sporządzanych rocznie w Chinach wpływa wyraźnie na charakter prawny państwa. Najwyższe władze chińskie przesądziły, że w socjalizmie chińskim znaleźć się musi miejsce dla notariatu opartego o zasady prawa łacińskiego. Musi on mieć zarazem cechy własne – chińskie i być zdolnym do adaptowania tradycji do wymogów teraźniejszości i przyszłości. Ciągłe są jeszcze wielkie różnice między notariatem chińskim a notariatem łacińskim. Uważnie obserwujemy – stwierdził min. Zhang – wszystkie państwa posiadające system notariatu łacińskiego. Wystrzegając się wyboru tylko jednego systemu, władze chińskie zamierzają bowiem czerpać z wielu. Chcą wprowadzać najlepsze do socjalistycznych Chin, zarazem doskonaląc je i nadając im specyficznie chiński charakter⁵.

Poza wyraźnymi tonami propagandowymi wystąpienie Ministra Sprawiedliwości Chin zawierało mocne podkreślenie roli notariusza jako „współtwórcy przeobrażeń rynkowych”. Mówca wyraźnie podkreślił różnice

⁵ Ten fragment wystąpienia Ministra Sprawiedliwości CHRL współbrzmi, a raczej jest realizacją wskazań ideologiczno-programowych XV i XVI Zjazdu Komunistycznej Partii Chin.

między notariuszami łacińskimi i notariuszami chińskimi, wskazując zarazem, że ci pierwsi mają być modelami dla tych drugich, oczywiście z zachowaniem całej odrębności wynikającej z kultury i warunków działania gospodarki chińskiej. Znaczące były zapowiedzi ministra, że władze chińskie chcą się wzorować na rozwiązaniach państw zachodnich i korzystać z ich doświadczeń. Podkreślając fakt nieistnienia przypisanego na zawsze modelu politycznego i prawnego, a także głęboko tkwiące w świadomościach narodowych różnice, minister Zhang Fusen wskazywał na konieczność (w układzie międzynarodowym, a co najmniej wielostronnym) wypracowywania nowych rozwiązań służących wspólnemu rozwojowi. Mocno zabrzmiało w jego wypowiedzi zalecenie dla notariuszy chińskich zacieśnienia współpracy z notariatami unijnymi.

Występujący po Ministrze Sprawiedliwości CHRL vicemer Szanghaju przekazał nie tylko słowa powitania od władz miejskich, ale stwierdził, że „każda nowoczesnie myśląca władza lokalna musi dostrzegać korzyści płynące z dobrze zorganizowanego notariatu. Notariusze, ze swą wiedzą prawną i rozeznanie warunków prowadzenia negocjacji, niewątpliwie służą rozwojowi gospodarczemu także – a może przede wszystkim – w regionie działania biur notarialnych. Tylko arogancka władza lokalna może ignorować ten fakt”⁶. Władze Szanghaju, największego w Chinach ośrodka miejskiego⁷ i niekwestionowanej metropolii gospodarczej, starają się zapewnić swoim notariuszom jak najlepsze warunki działania. Zorganizowanie Światowej Konferencji Notarialnej właśnie w Szanghaju jest elementem składowym wspomnianej wyżej polityki wspomagania, a także wyrazem uznania władz chińskich i władz Unii Notariatu Łacińskiego dla dokonania szanghajskich.

Nie bez znaczenia dla najwyższych władz chińskich przy ustalaniu polityki pronotarialnej jest wysoka pozycja Unii Notariatu Łacińskiego na arenie międzynarodowej. Chiny uważnie obserwują tę pozycję, stwierdził mer Szanghaju, uznając, że przystąpienie do UINL utrwali pozycję notariuszy chińskich w ich własnym kraju. Przyniesie też zaszczyt notariatowi i całemu państwu chińskiemu.

⁶ Ten fragment wystąpienia mera Szanghaju można by polecić polskim władzom lokalnym.

⁷ Według danych statystycznych na koniec 2002 r. Szanghaj liczył 17,5 mln mieszkańców.

Część roboczą konferencji, wspólną dla wszystkich uczestników, otwierał referat Jiang Xiaolianga, sekretarza generalnego Stowarzyszenia Notariuszy Chińskich, na temat: „Funkcje i czynności notarialne oraz ich realizacja w warunkach rozwoju gospodarczego”⁸.

Wystąpienie Jiang Xiaolianga miało dość wyraźny charakter programowo-ideologiczny i wypełnione było informacjami na temat sytuacji demograficzno-ekonomicznej Chińskiej Republiki Ludowej. Posługując się licznymi wykresami i tabelami, referent przedstawił dokonania gospodarcze CHRL w okresie ostatniego ćwierćwiecza, przytaczając aktualne (na koniec 2002 r.) dane statystyczne⁹.

Notariat chiński jako składnik porządku społeczno-prawnego ChRL

Jiang Xiaoliang zaprezentował także założenia reformy notariatu chińskiego, wymieniając nowe cechy, jakie w reformie tej przypisano notariatowi jako składnikowi nowego porządku społeczno-prawnego CHRL. Są nimi:

- 1) służba interesowi publicznemu w ten sposób, aby interes zbiorowy (społeczny) zawsze przeważał nad interesem jednostkowym,
- 2) pozycja monopolistyczna, dająca notariatowi wyłączność w wykonywaniu pewnych czynności prawnych, gwarantująca sprawiedliwość i porządek prawny, a zarazem wyznaczająca specjalny status notariusza,
- 3) niegospodarczy charakter zawodu notariusza, nakazujący uznawanie pierwszeństwa interesu klienta przed interesem notariusza,
- 4) obligatoryjność czynności notarialnych, związana z określonymi procedurami i urzędowymi taryfikatorami, wreszcie
- 5) państwowy nadzór i państwowe gwarancje dla notariatu.

⁸ Tekst tego referatu nie został zamieszczony w materiałach konferencyjnych.

⁹ Referent poproszony przez przedstawiciela Polski (w rozmowie kulturalowej) o wskazanie źródeł, z których czerpał dane (np. rocznik statystyczny, zbiory dokumentacji ekonomicznej, opracowania naukowe, itp.), poinformował, że wiedzę o stanie gospodarki i demografii ChRL zaczerpnął z prasy. Poproszony o wskazanie tytułu czasopisma przyrzekł jego kopię. W efekcie (po naleganiach) przekazał – jak się później okazało – chiński tekst własnego referatu. Komunikacja z referentem była utrudniona wobec braku znajomości z jego strony jakiegokolwiek języka europejskiego i braku znajomości języka chińskiego ze strony przedstawiciela Polski.

W ostatniej części swego wystąpienia Przewodniczący Stowarzyszenia Notariuszy Chińskich wymienił zadania (cele), jakie winny być zrealizowane dla, jak to określił, nadania „odpowiedniej wielkości notariatowi chińskiemu”.

Zaliczył do nich przede wszystkim:

1) zbudowanie odpowiedniego wizerunku notariusza w społeczeństwie, zasługującego na szacunek, zaufanie, budzącego respekt i poważanie publiczne. Może się to dokonać tylko poprzez wykonywanie czynności notarialnych na najwyższym poziomie. Równocześnie niezbędnym jest przyciągnięcie do zawodu notariusza najbardziej utalentowanych młodych prawników, wykazujących cechy osobiste odpowiednie do pracy w notariacie. Winne to być osoby skłonne stale podnosić swe kwalifikacje, umiejętności, nie traktujące biura notarialnego wyłącznie jako miejsca pracy.

Procesowi odpowiedniej selekcji kadrowej towarzyszyć muszą, zdaniem Jiang Xiaolianga, działania ze strony władz państwowych i Stowarzyszenia Notariuszy Chińskich, doskonalące system gwarancji zawodowych¹⁰ i ubezpieczeń¹¹, a także system sankcji za niewypełnianie powinności notariusza. Zawód notariusza należy do grupy wysokiego ryzyka i wysokiej odpowiedzialności. W Chinach – wg stwierdzeń referenta – został już utworzony specjalny fundusz gwarancyjny, gromadzący środki na odszkodowania za błędy w aktach notarialnych.

Szczególnie wrażliwym obszarem jest odpowiedzialność notariusza względem państwa. Skoro państwo powierza mu część swego władztwa publicznego, winien on odpowiadać za jego wypełnianie z jednej strony przed organami państwowymi, a z drugiej przed społeczeństwem. Także i w tym kontekście interes publiczny (społeczny) powinien górować nad interesem jednostkowym¹².

¹⁰ Aktualnie w Chinach notariusze zatrudnieni w biurach notarialnych mają status urzędników państwowych. Nie do końca jasny jest też system przechodzenia na emeryturę i system świadczeń emerytalnych.

¹¹ Kwestia ubezpieczeń z tytułu odpowiedzialności cywilnej dotyczy tych notariuszy chińskich, którzy podjęli działalność na rachunek własny, tworząc kancelarie mające status zakładu użyteczności publicznej. Na ten temat patrz R. S o w i ń s k i, *Organizacja i zadania systemu notarialnego we współczesnych Chinach*, Rejent 2003, nr 1.

¹² W tej części wypowiedzi wyczuwa się aluzje do zjawisk korupcyjnych, toczących system gospodarczy ChRL.

2) poszerzenie zakresu czynności notarialnych w szczególności w sferze:

- a) operacji finansowych,
- b) nieruchomości,
- c) prawa spółek,
- d) spraw z zakresu prawa rodzinnego i praw osobistych,
- e) zabezpieczenia i przechowywania dokumentów i dowodów.

3) wobec przeobrażeń współczesnego świata, wg przewodniczącego Stowarzyszenia Notariuszy Chińskich konieczne jest jak najszybsze wprowadzenie do notariatu nowych technologii informatycznych, prowadzących do stworzenia odrębnego systemu komputerowej informacji notarialnej, stworzenia warunków prowadzenia obsługi handlu internetowego (*e-commerce*) i dokonywania czynności administracyjnych za pośrednictwem nośników elektronicznych. System komputerowy winien także służyć wzmocnieniu kontroli wewnętrznej i nadzorowi notariuszy chińskich ze strony państwa i władz notarialnych (*sic!*). Za jeden z priorytetów na nadchodzące lata dla notariatu chińskiego Jiang Xiaoliang uznał współpracę międzynarodową. W tym celu zostaną opracowane specjalne programy edukacyjne, programy wymiany stażystów i wysyłania notariuszy w poszukiwaniu doświadczeń za granicę¹³.

Przesłanie Unii Notariatu Łacińskiego do notariatu chińskiego

W pierwszej roboczej sesji plenarnej, którą otwierało zrelacjonowane wyżej wystąpienie, Unię Notariatu Łacińskiego reprezentowali: Jean-Paul Decorps, który wygłosił referat na temat: „Notariat a rozwój gospodarczy” (*Le Notariat et le developement economique*)¹⁴, Jeffrey Talpis z referatem: „W jakim zakresie status, funkcje i role spełniane przez notariusza w gospodarce rynkowej przyczyniają się do rozwoju gospodarczego państwa?” (*To what extent do the status, duties and roles of notaries in the market economy contribute to the economic development of the State?*)

¹³ Jest to przejaw odmiennych od zachodnich postaw wobec zapożyczeń, kopiowania, plagiatu nie tylko tolerowanych w kulturze chińskiej (podobnie jak w japońskiej), ale wręcz stanowiących metodę „dochodzenia do doskonałości”.

¹⁴ W nawiasach podaję oryginalne tytuły w języku, w jakim były wygłaszane referaty przedstawicieli UINL.

i Jose Luis Perales Sanz, z referatem „Akt notarialny a rozwój gospodarczy” (*La escritura notarial y el desarrollo economico*).

Notariusz Jean-Paul Decorps, znany ze swych znakomitych pod względem treści i formy wystąpień, zaprezentował zwartą, logiczną i wewnętrznie spójną wizję notariusza jako osoby zaufania publicznego, realizującego swą misję i wykonującego zawód służący rozwojowi gospodarczemu. Referent podzielił swe wystąpienie na dwie części. W pierwszej rozważał cechy statusu notariusza mogące wpływać na skuteczność prawną jego działań względem gospodarki. Za najważniejsze z nich, z tego punktu widzenia, uznał te, które składają się na uczynienie zeń:

- 1) osoby wykonującej szczególnego rodzaju wolny zawód,
- 2) osoby o wysokim poziomie odpowiedzialności względem swych klientów, dla których nie tylko wykonuje zlecane przez nich czynności, ale także dba o ich interesy (m. in. poprzez udzielanie bezstronnych rad służących osiągnięciu przez nich zamierzonych celów), wreszcie
- 3) osoby „zawodowego świadka”, potwierdzającego w imieniu państwa istnienie stosunków umownych pomiędzy obywatelami.

W tej ostatniej roli notariusz nie jest jedynie podmiotem biernym. Służy swą wiedzą i doświadczeniem stronom kontraktującym, wskazując na skutki prawne, jakie wywołać mogą ich oświadczenia. Staje się w odpowiednich momentach mediatorem, doradcą i w pewnym sensie sędzią oceniającym prawdziwość stwierdzeń stron. Dla prawidłowego spełniania swego obowiązku, przybierającego postać misji społecznej, notariusz musi zachować najwyższy z możliwych poziom formalizmu, gwarantujący bezpieczeństwo obrotu gospodarczego i skuteczność działań jego klientów.

Dla podkreślenia znaczenia formalizmu notarialnego, niezbędnego dla weryfikacji realnej woli osób stawających przed notariuszem, Jean-Paul Decorps przywołał znane stwierdzenie Iheringa, że „formalizm jest siostrą bliźniaczą wolności” (*Le formalisme est la soeur jumelle de la liberte*).

W drugiej części swego wystąpienia rozważał aspekty statusu notariusza jako osoby współtworzącej system bezpieczeństwa prawnego. Wyeksponowane zostały kwestie:

- 1) ograniczania przez władzę wzrostu liczby notariuszy (*numerus clausus*),

2) urzędowych taryf (obligatoryjnych należności) czynności notarialnych,

3) nadzoru nad działaniami notariuszy jako funkcjonariuszy w służbie publicznej (*officiers publics*).

Według Jean-Paula Decorpsa, na notariuszu spoczywają szczególne zadania związane z bezpieczeństwem obrotu, a szerzej z bezpieczeństwem państwa prawnego. Jego zdaniem, w państwach, w których obowiązuje łańciski porządek prawny, czynności notarialne służą władzy publicznej do ustalania, kto jest właścicielem określonych rzeczy i jaki podatek związany winien być z ich obrotem.

Istotną funkcję w realizacji „stanu bezpieczeństwa prawnego” realizowanego przez notariusza pełni też, a może przede wszystkim, kontrola legalności wzajemnych zachowań stron.

Weryfikując zdolność stron do określonych czynności, ustalając istnienie praw i chroniąc każde z nich przed niedopuszczalnymi przez ustawę działaniami, tworzą warunki zawierania umów w pełni zgodnych z wymogami prawnymi i z wolą osób kontraktujących, świadomych – dzięki takim działaniom – skutków swych poczynań.

Wreszcie, jak stwierdza w swym wystąpieniu Jean-Paul Decorps, „notariusz służy harmonii społecznej i prawnej”.

Aby tak było, musi on zachować bezwzględną bezstronność, zwracając zarazem uwagę na sytuację strony mniej doświadczonej lub będącej w gorszej sytuacji prawnej (a szerzej – nawet życiowej) (*personne moins experimente et moin favorise*).

Dodajmy, że we wszystkich swych wyżej wymienionych rolach notariusz staje się „składnikiem porządku prawnego” o wyższej „trwałości” i „przydatności” niż wiele innych instytucji państwa. W pewnym sensie nawet przestaje być funkcjonariuszem państwowym, a staje się „funkcjonariusze społeczeństwa”.

Wystąpienie Jean-Paula Decorpsa przyjęte zostało przez stronę chińską bardzo dobrze, a zadawane pytania świadczyły o pragnieniu głębokiego zrozumienia przesłania zawartego w referacie. Przedstawiciel UINL wyeksponował te cechy notariusza łańciskiego, które dobrze konwenują z filozofią chińskiego korporatywizmu, legalizmu i obowiązkowości. Jak się wydaje, jednym z powodów skłaniania się prawniczych środowisk chińskich do koncepcji notariatu łańciskiego jest wyraźnie występujące

w nim harmonizowanie, koncyliacja, działanie na rzecz unikania konfliktów sądowych i przywiązanie do tradycyjnych reguł zapisu woli stron. Wszystkie te cechy odnaleźć możemy w konfucjańskiej myśli społecznej i filozoficznej.

Dwa kolejne referaty przygotowane przez Unię – Jose Luis Perales Sanza i Jeffreya Talpisa nie miały już tak wielkiej rangi i po części powtarzały (z mniejszą dozą precyzji i jasności wywodów) wystąpienie Jean-Paula Decorpsa. Zawierały jednak także treści dopełniające wystąpienie tego ostatniego. I tak, w swym referacie Jeffrey Talpis wskazywał na misję notariatu, jaką jest działanie prewencyjne. Praca notariuszy dobrze służy też gromadzeniu informacji niezbędnych dla urzędowych rejestrów, a w pewien sposób gwarantuje nawet ich rzetelność. W określonych sferach notariusz jest najważniejszym „urzędowym podmiotem sprawczym” obrotu gospodarczego, czego przykładem mogą być transakcje na nieruchomościach. Interesujące były stwierdzenia wskazujące na rolę notariusza w planowaniu gospodarczym państwa. Sprawozdawczość notarialna, której cechą jest prawdziwość informacji, kompletność danych i krótki termin przekazywania, daje szansę organom administracyjnym na przewidywanie zachowań populacji w poszczególnych obszarach działań gospodarczych. Dodajmy, że jest to możliwe jedynie tam, gdzie informacje przekazywane przez notariuszy są odpowiednio gromadzone, przetwarzane i opracowywane przez kompetentnych urzędników umiających docenić znaczenie i charakter aktów notarialnych. Ten fragment referatu Jeffrey Talpisa wzbudził zainteresowanie nie tylko notariuszy, ale przede wszystkim przedstawicieli administracji centralnej CHRL. Jak się wydaje, są oni w stanie skonstruować system maksymalnego wykorzystania informacji udzielanych administracji (a szerzej władzom chińskim) przez biura notarialne.

Jeffrey Talpis przedstawił też koncepcję wyraźnie szeroko zakrojonych funkcji notariusza. Jego zdaniem pełni on wobec klientów rolę

- 1) mediatora,
- 2) koncyliatora,
- 3) arbitra,
- 4) planisty finansowego,
- 5) likwidatora spadków, a nawet
- 6) zarządcy przedsiębiorstw.

Ani w wygłoszonym referacie, ani w publikowanym tekście Jeffrey Talpis nie wykazał dowodnie, jakim zakresie i na jakiej podstawie

notariuszom można przypisać wszystkie te role. Należy przypuszczać, że powyższa lista możliwych ról notariusza opiera się na przykładach stanów wstępujących w obrębie całego światowego systemu notarialnego. Z kolei Jose Luis Perales Sanz w swym wystąpieniu skupił się na cechach klasycznego aktu notarialnego – jego treści, formie, wymogach sporządzania, ze szczególnym uwzględnieniem umów gospodarczych. Dla europejskich, w tym polskich, uczestników konferencji referat ten nie zawierał szczególnych nowości. Był jednak istotny dla słuchaczy chińskich, przybliżając im standardy unijne. Interesującymi były spostrzeżenia referenta dotyczące problemów wdrażania „notariatu elektronicznego” (np. kwestia ustalania tożsamości i autentyczności osób stawających do tego typu aktów). Dla notariuszy polskich nowością będzie zapewne stwierdzenie Jose Luis Perales Sanza, że UINL przygotowuje się do „notyfikacji globalnej” elektronicznych podpisów notariuszy.

Uczestnicy konferencji obradowali w dwóch grupach roboczych:

I – Notariat i rozwój gospodarczy, w ramach której głównymi tematami dyskusji były:

- 1) status i wola notariusza w gospodarce rynkowej i
- 2) rola notariatu w dziedzinie prawa przedsiębiorstw i spółek.

II – Akt notarialny a rozwój gospodarczy, w ramach której uwagę skupiano na dwóch tematach:

- 1) skutki i znaczenie umów notarialnych i
- 2) gwarancje płynące z aktów notarialnych dotyczących umów gospodarczych.

Jak już powiedziano, referaty not. not. Jean-Paul Decorpsa, Jeffreya Talpisa i Jose Luis Perales Sanza wygłoszone zostały na pierwszej sesji plenarnej w obecności całego gremium uczestników konferencji. Trzy pozostałe referaty „unijne”, wymienione poniżej, prezentowano w trakcie obrad grup roboczych. Ich autorami byli not.: Ahmadou Touré „Skutki i rola aktu notarialnego” (*Les effets et le role de l'acte notarié*), Francisco Xavier Arrendo Galvan „Gwarancje wynikające z aktu notarialnego dla umów gospodarczych” (*La garantia quo aportan y los efectos que producen las escrituras notariales en las transacciones economicas*) i Giancarlo Laurini „Rola notariusza w sferze prawa przedsiębiorstw i spółek” (*Le rôle du notaire dans le droit des entreprises et des sociétés*).

Roman Sowiński